

Vasarely, můj slavný dědeček

Muzeum umění dnes otvírá výstavu děl Victora Vasarelyho, zakladatele op-artu. Na vernisáži bude i jeho vnuk Pierre

Olomouc - Unikátní přehlídka díla Victora Vasarelyho, která ve střední Evropě nemá obdoby, právě začíná. V olomouckém Muzeu moderního umění vystaví téměř stovku grafik, sitotisků, multiplů či velkoformátových tapiserií známého zakladatele op-artu a moderního mění. Na vernisáži, která začíná dnes v 18.30 hodin, zavítá i vnuk a správce výtvarné pozůstalosti Victora Vasarelyho Pierre, který je zároveň prezidentem francouzského Vasarelyho Fondu. „S dědečkem jsem vyrůstal. Hrál jsem spolu šachy, pořádali první výstavy i zakládali muzea. Jeho umělecké bádání mě hodně ovlivnilo,“ vzpomíná na své dětství Pierre Vasarely.

Victora Vasarelyho každý zná jako velkého umělce, zakladatele op-artu. Jaké vzpomínky na něj máte?

S dědečkem jsem vyrůstal až do svých 37 let a pamatuji si ho velmi dobře. Jeho vědecké bádání, velké tvůrčí etapy a umělecký vývoj sem soustředěně prožíval a také následoval. Nejdříve, asi tak do sedmácti let, jen zábavnou formou, kdy jsme spolu hráli šachy nebo petanque. Později jsme se ale už věnovali různým věcem. Zakládali jsme první výstavy obrazů a děl figurativního, později konstruktivistického charakteru a op-artu. V roce 1970 jsme ve francouzském Gordes založili muzeum a o šest let později Vasarelyho nadaci v Aix-en-Provence ve Francii.

Vasarely se narodil v Maďarsku, pár let pobýval na Slovensku a poté se přestěhoval do Francie. Jaký vztah měl ke střední Evropě?

Země střední Evropy a především rodné Maďarsko byly pro dědečka velmi důležité. Jednak tu dlouhá léta studoval umění, které ho provázelo po celý život, a jednak ho oslovoval zdejší folklor a mentalita lidí. To všechno mu bylo velmi blízké a Vasarely se k Maďarsku, jeho barevnému koloritu a všemu, co zde prožil, často vracel.

Které období Vasarelyho tvorby vás nejvíce fascinuje a proč?

To je velmi těžká otázka. Nedokážu ukázat na jedno období a říct, že ho mám nejraději. Některá díla z padesátých let, kdy Vasarely teprve začínal, jsou známá po celém světě. Soustředil se na motiv zebry a kontrast černých a bílých linií. Splétají se a společně vytvářejí vír, který před očima pozorovatelů kmitá a proměňuje se v závislosti na úhlu, pod kterým se na něj díváte. Tyto motivy mám velmi rád, ale stejně tak mě oslovují i pozdější kombinace barev a geometrických objektů, které už více směřují k op-artu.

Vasarely se přátelil s Erno Rubíkem a vzájemně se inspirovali. Dokonce prý společně vytvořili Rubíkovu kostku...

Rubík se s dědečkem scházel. Debatovali spolu nad projekty, vyměňovali si názory a poznatky, spolupracovali spolu. Oba byli fascinováni geometrickými tvary a barvami. Právě v Rubíkově kostce barvy a tvary vytvářejí zajímavou souhru, a k té Rubíka inspiroval právě Vasarely.

Jaké poslání chtěl Vasarely svým dílem plným pohybu sdělit?

FASCINOVÁN KONTRASTEM. Pierre Vasarely má z dědečkových motivů rád například kontrasty černých a bílých linií. „Vytvářejí vír, který před očima kmitá,“ říká. FOTO: LUMÉR ČURÍK, MLO

Ve výtvarném díle hledal především řád, abeceda, kterou hudba i literatura mají, ale výtvarné umění ne. Vasarely chtěl tvůrčí principy odhalit za každou cenu. Inspiroval se vědou, optikou, geometrií, barvami. Vymyslel pravidla, plastickou abecedu, podle které svá díla tvořil. A tuto abecedu odkrýval i lidem. Snažil se jim dát návod, jak dílo číst.

S jakými principy, plastickou abecedou, Vasarely pracoval?

Držel se vědecky prokázaných poznatků. Studené barvy například vnímáme jako upozaděné, naopak teplé barvy vystupují do popředí. Prostor, čas a pohyb dílu dokáže dát i kontrast světla a stínu, deformace perspektivy nebo sbíhající se linie. Výsledný efekt je takový, že divák se cítí být vystaven znepokojující optické síle, která znemožňuje poklidné vnímání díla. Plochy obrazu se totiž neustále mění.

Jak se vám daří pokračovat ve Vasarelyho odkazu?

O dědečkově poslání, které nám chtěl svým dílem předat, se velmi zajímám. Vystudoval jsem moderní experimentální umění a založil francouzskou Nadaci Victora Vasarelyho, která spolupracuje i se studenty. Navíc jsem správcem Vasarelyho výtvarné pozůstalosti, takže se snažím jeho dílo co nejvíce ukázat Evropě a světu. Jsem moc rád, že tato unikátní výstava doputovala i do Olomouce. Je totiž jednou z největších a nejucelenějších výstav, která ukazuje nejen Vasarelyho tvorbu, ale postihuje i její vývoj. Věřím, že expozice bude mít velký ohlas.

LENKA STRNADOVÁ

Stovku obrazů vybrali přímo pro výstavní sál

Olomouc (ls) - Největší výstava Victora Vasarelyho čítající téměř stovku děl mohou zájemci olednělka navštívit v Olomouci. Ta se tak přidává k italskému Milánu, německému Frankfurtu nad Mohanem, bulharské Sofii nebo rumunskému Sibiu, které letos výstavu světověznámého malíře a grafika maďarského původu také hostily. Výstava v Olomouci je ale unikátní. Svým rozsahem a také koncepcí. Kurátorka Gina Renotiére totiž díla do expozice vybírala i podle toho, jak moc se budou do výstavního sálu Muzea moderního umění v Olomouci hodit.

„Pohrála jsem si s prostorem, kterému dominuje nejslavnější Vasarelyho tapiserie Zebry a pestrobarevný gobelin Vega sakk,“ přibližuje Gina Renotiére a zdůrazňuje: „Výstava je unikátní. V celé střední Evropě co do počtu děl nemá obdoby.“

V olomouckém muzeu budou až do konce ledna příštího roku k vidění perokresby, malby, akvarely, oleje a reklamní grafika, které se Vasarely věnoval hlavně v počátcích své tvorby. Ve třicátých letech se zabýval studiemi zebry a černobílých linií. „Ke konci čtyřicátých let se k těmto liniím přidaly i motivy uhlačených oblázků a krystalů s ostrými hranami,“ vyjmenovává ředitel Vasarelyho muzea v Pécsi Jozsef Sárkány.

Teprve v šedesátých a sedmdesátých letech se Vasarely naplno oddal barvám, velkoformátním tapiseriím a op-artu.